

**bok
recensioner**

Hur gick det efter arbetsprövningen?

INGRID SANDBERG:

Rehabiliterade personers sociala anpassning

Sociologiska Institutionen, Lunds Universitet, 1967.

Rehabilitering som fristående verksamhet är relativt ny i Sverige. En del huvudmän synes tveksamma inför behovet att inrätta rehabiliteringsinstitutioner och skjuter det på framtiden. Det måste då vara mycket väsentligt att försöka följa upp och värdera resultaten av rehabilitering. Levi har tidigare presenterat en efterundersökning från Statens Arbets-klinik. Föreliggande arbete innebär en uppföljning efter 2—3 år av 50 klienter vid Malmöhus läns landstings arbetsprövningsavdelning i Lund. Samtliga intervjuades av undersökaren. Många av klienterna hade haft en svår uppväxttid. De flesta kom från socialgrupp 3, ur flerbarnsfamiljer. Ekonomiska problem, i många fall spritmissbruk med åtföljande misshandel och en kringflyttande tillvaro hade varit vanliga. Flera var uppvuxna på barnhem eller hos fosterföräldrar. Mycket dåliga hemförhållanden hade funnits hos 12 klienter. Endast få hade någon yrkesutbildning. Många hade haft tillfälliga, kortvariga arbeten och tio olika anställningar under knappt 10 år var inte något ovanligt.

Klienterna med psykiatrisk diagnos var mer än hälften av samtliga. En tredjedel var kritiska mot arbetsprövningen beroende på att de ej fått lära något yrke eller att de ej tyckte om själva arbetsformen. De fysiskt sjuka ville ej vara tillsammans med psykiskt sjuka. 17 ansåg sig ej ha haft någon nytta av vistelsen på arbetsprövningsavdelningen. 17 hade efteråt påbörjat utbildning av vilka två klienter hade avbrutit sina kurser. 37 hade efter utskrivningen haft något arbete. Endast fyra av de klienter som ansåg sig vara helt eller delvis arbetsföra var utan arbete. Nio förtjänade mindre än 500 kr i månaden, 24 hade 500—1.000 kr och 12 1.000—3.000 kr i månaden i inkomst. Endast tre sade sig ha erhållit hjälp från socialvården.

23 uppgav att deras hälsotillstånd förbättrats medan 9 ansåg sig vara sämre än under arbetsprövningen. Försämring hade oftare inträtt hos klienter med somatisk än med psykiatrisk diagnos. Författaren summerar att de flesta klienterna tycktes ha lyckats med sin sociala anpassning och levde under ganska drägliga villkor.

Ake Stenram

Lärobok i patientvård

GENEVIEVE BURTON:

"Sjuksköterskan och patienten".

Svenska Bokförlaget 1967. Översättning och bearbetning med. kand. B. Cadenius. 155 sid. Kr 14: 50.

Svenska Bokförlaget har med all rätt låtit översätta den amerikanska sjukvårdsläraren Genevieve Burtons "Sjuksköterskan och patienten". De mänskliga relationernas betydelse". Boken har försetts med en utmärkt introduktion av överläkare Gösta Harding och är översatt av med.kandidat Björn Cadenius. Originalets amerikanska titel saknas i den svenska versionen och yrkestiteln "sjuksköter-

skan" har ofta felaktigt återgivits med "sköterska".

Boken är förrädiskt lättläst. Den riktar sig först och främst till yngre sjuksköterskor men bör med fördel kunna läsas av och diskuteras bland all sjukvårdspersonal, som har direkt patientkontakter och som tidigare erhållit någon undervisning i patientpsykologi.

Innehållsförteckningen är överskådlig och omfattande. I del I diskuteras sjuksköterskan, patienten och familjen. Författaren går i korthet igenom olika skeden i personlighetsutvecklingen och förklarar med konkreta exempel vad hon avser genom att sätta dessa i förbindelse med patienten på sjukhuset. Upprepade gånger framhåller hon vikten av att sjuksköterskan förstår sig själv, sina reaktioner, sina motiv och attityder.

Författarinnan ägnar sig ej enbart åt patienten på sjukhuset utan tar även in familjen och berör utförligt vilken roll sjuksköterskan kan spela för lösning av familjeproblem av olika slag. Burton t.o.m. lämnar sjukhuset och går ut i samhället, varvid hon påpekar, att sjuksköterskan kommer i kontakt med emotionella problem i alla former av sin verksamhet, ej minst i den öppna vården.

I det andra avsnittet tar författarinnan upp sjuksköterskan och de mänskliga relationerna. Mycken uppmärksamhet ägnas åt vikten av att lyssna och vara lyhörd för vad en patient egentligen försöker säga genom sina olika sätt att kommunicera med omvärlden.

Burton framhåller slutligen, att boken ej avser att göra sjuksköterskan till någon sorts professionell rådgivare åt patienter med emotionella problem. Författarinnan vill snarare framhålla de möjligheter en sjuksköterska har genom sitt arbete och sin kunskap att verkligen få ägna sig åt människovård. *Jane Emers*

Föredömlig finsk trafikforskning

PÄR SLÄTIS:

Injury patterns in road traffic accidents

Undersökningar av medicinalstyrelsens i Finland 3/1967

När skall socialstyrelsen sluta upp att infordra meningslösa rapporter om exakta antalet mässlingfall varje minut i landet och när skall den börja använda sin väldiga organisation till insamling av data på rätt sätt? Till renodlat vetenskapliga analyser av viktiga problem.

Den finska medicinalstyrelsens cirkulär No 1265 och No 5738/1962 är ett försök till ett sådant riktigt användningsätt. Sedan alla sjukhus, provinsialläkare och allmänpraktiker informerats genom dessa cirkulär och sedan frågeformulär distribuerats genomfördes en riksomfattande registrering av alla trafikolycksfall som fordrade medicinsk behandling under tiden 15/8—15/11 1962. Hur fungerade nu rapporteringen? I jämförelse med de polisrapporterade olyckorna var antalet rapporterade dödsfall 30 % mindre men antalet rapporterade skador 30 % större. Skadefallen ansågs vara ganska representativa för de skadade i befolkningen. Relativa antalet skadade motorcyklister, mopedister och särskilt cyklister var större bland dem som kollegerna rapporterade än bland de polisrapporterade.

850 av 1000 skadade gångtrafikanter hade svåra skador mot 400 av 1000 skadade lastbilstrafikanter. Skademönstren var ganska specifika för olika trafikantkategorier. Fotgängarna fick mest skall- och benskadorna, bilförarna mest bröstskador och motorcyklister arm-, ben- och skullskador. 465 fall utvaldes för en follow-up i försäkringsbolagen 3 år efter olyckan. Selektionen är här oklart redovisad men kvar-

stående handikapp fanns i 6,6 %, en invaliditet på 30 % eller mer fanns i 3,4 %.

Författaren slutar med en initierad gissning om behovet av sängplatser för fall av trauma. 1975 kommer i Finland att behövas 480 sängar per miljon invånare mot 308 år 1960.

L. O. Bygren

Om homosexualitet

D. J. WEST:

Vad är homosexualitet?

Bokförlaget Prisma/RFSU.

185 sid. Pris kr 12: 50

Sexuella fördomar och tabun raseras mer och mer och det märks speciellt vad det gäller homosexualiteten. Man vill ha fakta i stället för fördomar, man vill ha undersökningar att dra slutsatser av, man vill sluta att bara tro.

Tillfälliga homosexuella tendenser kan förekomma hos alla individer. Ett barn föds inte med sin sexuella instinkt riktad på det ena eller andra könet. Intresset för det motsatta könet är en förvärvad egenskap och omfattar också ett undertryckande av vissa homosexuella tendenser, som måste anses helt naturliga på denna åldersnivå. En del vuxna hämmas inte helt i detta hänseende och även om de har tillfredsställande relationer till det motsatta könet kan de samtidigt ha ett intresse av tillfälliga homosexuella förbindelser. Den fullständigt homosexuella mannen å andra sidan, som stötes bort från en kvinnlig partner, lider av en stark hämning, vars ursprung många gånger kan spåras till psykologiska faktorer i livet. Flykten från heterosexuella relationer kan vara ett neurotiskt symptom, framkallat på samma sätt som fruktan och andra irra-

tionella hämningar. En enda orsak kan dock inte förklara alla fall av homosexualitet. Enligt flera undersökningar, bl.a. Anna Freud, löper män med en svag far eller ingen far alls den största risken att bli homosexuella. Ett barn som uppfostras till att taga avstånd från normal sexualitet kan lätt frestas att pröva andra metoder för sexuell stimulans.

Författaren, knuten till kriminologiska institutet vid Cambridge-universitetet, en av Englands främsta specialister på den manliga homosexualitetens problem, ger i denna bok en lugn och saklig redogörelse för forskningens senaste rön. Han gör en sammanfattning av homosexuellt beteende i primitiva samhällen, under tidigare historiska skeden och hos djur, genomgår sociala, juridiska, moraliska, religiösa och psykologiska problem som omger homosexualiteten i olika länder. Han tar upp homosexualitetens orsaker endokrina, biologiska och psykologiska. Bokens slutkapitel formar sig till en vädjan om en friare inställning till sexuallivet i allmänhet och mera mänsklig och förstående attityd till personer med sexuella avvikelser. Många tror att homosexualiteten, om den skulle bli helt tillåten, skulle breda ut sig så kraftigt att den till sist utgjorde ett hot mot familjeliv och nativitet. Sådana farhågor synes vara oerhört överdrivna. För att komma fram till en mera balanserad syn på inställningen till de homosexuella måste man försöka bortse ifrån alla personliga känslor och från de fördomar som präglar samhällets inställning och som resulterar i att homosexuella brännmärks som perversa eller kriminella. Uppgiften ställer stora krav på intellektuell hederlighet.

Boken ger en god och saklig överblick över homosexuella problemställningar och är värd att varmt rekommenderas.

Arne Mellgren